

Les últimes lletres

L'ETERN FEMENI I LA POESIA

NÚRIA ESPONELLÀ,

Un vent, una mar.

Premi de Poesia Mercè Bayona 1993.

Quaderns Crema, Barcelona, 1994. 56 pàg.

Un vent, una mar, darrer Premi de Poesia Mercè Bayona, és un recull de 31 poemes d'una profunda unitat. Ben lluny de les ingenuïtats i vacil·lacions que traeixen, sovint, una *opera prima*, el llibre de Núria Esponellà confegeix una poemari madur, d'una innegable qualitat.

L'intel·ligent ús de la forma, a través de la cadència eufònica dels versos (preferentment decasíl·labs), el llenguatge captivador i la utilització d'una imatgeria ben personal són només algunes de les virtuts del llibre. El millor de la tradició poètica –des dels clàssics grecollatins, Homer sobretot, però també Sèneca fins a Carner, Ribera o Kavafis– s'entrellaça amb la modernitat, representada, seguint el model de Ferrater, per la ficció autobiogràfica, o l'ús del vers blanc. I tot resolt a través d'una treballada diafanitat.

El poemari, organitzat segons l'estructura cíclica que determinen els canvis estacionals, desenvolupa una reflexió al voltant de l'entretreixit de relacions que s'estableix entre la natura, l'individu i la paraula. Identificant-se directament amb el paisatge o des d'una

distància objectivadora (l'antropomorfisme, en tot cas, és una constant), la veu poètica es debat al voltant d'una idea clàssica: la tensió entre l'amarga consciència del viure humà, efímer, limitat, i la innocència de l'univers, etern en el temps i mudable.

La natura esdevé, de fet, el centre sobre el qual gravita la primera part del poemari. *L'etern femení* –per utilitzar l'expressió feliç de Goethe– símbol inevitable de la identitat («Ventalló»), de la permanència («La innocència dels arbres»), inexhaurible font de vida («L'olivera», «L'alzina cremada», «El bosc cremat») i d'autoconeixement («Evocació»), ens diu com n'és d'absurd el progrés («Excavadora al bosc») i d'inútil la revolta contra «l'amarg regust del pas dels temps» («Recapta»). La lliçó eterna del paisatge és l'acceptació estoica del destí:

Aquesta alzina escassa no es capté de treure arrels, ni sent la cremor als ulls de les imatges, ni el regust salat del record en els polsos. S'estalvia les deixies del temps, els pòsits aspres; contempla el sol fent endreça de núvols i boirina. Tanmateix, en torna enclòs el crit que no he estripat i se m'instal·la a les connes del cor. Ens han fet perdre la innocència i tot se'ns ha fet agre; el món covard i ranci. Mireu les margeres: el bruc florit i el pòl·len del pi blanc s'entrelliguen pletòrics a la vida.

Significativament es produeix un canvi d'escenari en la segona part del poemari: del paisatge sec, auster de l'Empordà passem a les terres desèrtiques d'Alexandria. El tema del progrés, associat sempre a la inanitat i a la mort, torna a ser un motiu recurrent. «Rabiosa medussa/[que] ho assola tot i ens petrifica», ha foragitat els antics mites i divinitats abocant-nos a «l'eixutor dels temps que estem vivint»:

–no hi ha calafaters que facin barques
solars per travessar vers l'altra riba
ni prou dàtils per a nodrir les ànimes
dels morts, tampoc dels vius, els déus ens deixen
sols entre els murs i els capitells intactes
i els llacs eixuts on s'espiga el paper.

Sense déus, ni herois sagrats, resta només la «belleza autèntica» del paisatge i el consol dels morts, «l'antiga saviesa, l'únic que [ens] pot salvar de la barbàrie». És, en definitiva, «el triomf d'allò estricte i necessari».

Bibiana Corominas